

ERRATA (Errors , equivocacions)

S'utilitza com a singular , encara que en llatí era plural.

ETC. 8I la resta)

Abreviatura de l'expressió et caetera (i altres coses)

POST DATA (Després de donada)

Expressió per indicar el que s'afegeix a una carta després de signarla.

SIGLA (Abreviacions)

S'utilitza per designar les lletres usades com a abreviació de les paraules .

NUMERUS CLAUSUS (Nombre tancat)

Expressió que s'aplica sobretot quan es limita l'admissió d'alumnes en un centre docent.

AUDITORIUM (Auditori)

Edifici destinat a recitals . És un substantiu de la 2ª declinació, que perdura actualment.

ANTE MERIDEM (Abans del migdia)

Se sol expressar amb l'abreviatura a.m.

POST MERIDEM (Després del migdia)

S'expressa amb l'abreviatura p.m.

CARITAS (Amor al proïsme)

Substantiu de la 3ª declinació. Ha donat nom a la institució benèfica Caritas.

GRAVAMEN (Càrrega, perjudici)

Substantiu de la 3ª declinació incorporat al català i al castellà.

PARA AVIS(Au estranya)

Expressió que sol utilitzar per referir-se a una persona o cosa insólites.

IN FRAGANTE DELICTO (En el moment de cometre un delict)

Expressió que s'utilitza per significar que s'ha sorprès algú en el moment de cometre una acció punible.Habitualment s'utilitza una altra expressió pero que significa el mateix in fraganti.

VICEVERSA (Al revés al contrari)

Expressió incorporada al català i al castellà. Vice vol dir vegada o alternativa. Versa vol dir tornada

AD PEDEM LITTERAE (Al peu de la lletra)

IN DUBIO PRO REO (E n cas de dubte , a favor del reu)

EGO SUM VIA ET VERITAS ET VITA (Jo sóc el camí , la veritat , i la vida)

Paraules que va pronunciar Jesucrist referint-se a ell mateix.

SI VALES , BENE EST , EGO VALEO (Si estás bé m'alegro, jo estic bé.)

És el començament de les cartes llatines .

TU QUOQUE FILI MI (Tú també fill meu)

Frase que va pronunciar César , quan va ceure que Brut afiliat seu , també estava entre els seus assassins.

PER SE (Per ell mateix, essencialment)

PER ACCIDENS (De manera accidental)

ANNO DOMINI (L'any del senyor)

Expressió que s'ha d'anar seguida de la data que es refereix la datació.

CORPUS DELICTI (El cos del delictu)

S'aplica generalment per referir-se als objectes relacionats amb un crim o al cadàver en cas d'assassinat.

HOMO SUM;HUMANI NIHIL A ME ALIENUM PUTO

(Sóc home i tot el que és humà em concerneix)

Vers de Terenci , essència de l'humanisme i de la solidaritat humana.

SUUM CUIQUE (A cadascú el que és seu)

Aforisme del dret romà.

NIHIL NOVUM SUB SOLE (Res de nou sota el sol)

EX NIHILO (Del no res)

LONGE FUGIT , QUISQUIS SUOS FUGIT

(Fuig lluny , qualsevol que fuig dels seus ;Petroni, 43,6)

Qui abandona els seus també es trobarà abandonat.

FELIX QUI NIHIL DEBET (Felic el que no deu res)

QUISQUE (Cadascú)

En català la parla popular , no normativa, usa les expressions cada quisqui i tot quisqui amb el significat de cadascú o tothom respectivament.

AB OVO (Des de l'ou , desde l'origen)

L'ou era el primer plat dels àpats. Significa que els fets es narren desde el principi.

IN NOCTE CONSILLA (Les decisions , de nit)

Recull la idea de que en la tranquil·litat de la nit es pot reflexionar millor.

IN VINO VERITAS (La veritat és en el vi)

Cèlebre expressió amb que s'indica que els qui han begut massa perden la noció de la prudència.

DE IURE, DE FACTO (De dret de fet)

Aquestes expressions s'usen en el llenguatge internacional per assenyalar el reconeixement jurídic o d'un estat

IN PECTORE (Al pit , amb reserva)

Llatíisme que s'usa per indicar la reserva amb què es guarda una resolució.

SUMMA CUM LAUDE (Amb la distinció més gran)

IN ILLO TEMPORE (En aquell temps, en aquella epoca)

EST MODUS IN REBUS (Hi ha una mesura en les coses)

Expressió d'Horaci , amb la qual defén la moderació en totes les coses

INOPIAE DESUNT MULTA , AVARITAE OMNIA

(Al pobre li falten moltes coses , a l'avar totes)

Al·lusió a la importància de les valoracions subjectives en el tema de la felicitat.

NOVITAS SOLA EST ATQUE UNICA VIRTUS

(La virtut és l'unica i veritable noblesa)

Expressió de Juvenal , en la Sàtira VIII , amb que indica que la noblesa és patrimoni de la persona

AEGRIS OPTIMA SUNT QUIES ET ABSTINENTIA

(El millor per als malalts és el repós i l'abstinència)

Consell mèdic medieval.

LIS LITEM GENERAT (Un plet genera un altre plet)

Plets tinguis i els guanyis tots, diu la maledicció de la gitana.

PERGE QUOD CEPISTI (Acaba el que has començat)

Ciceró , Oratio in Catilinam, I.No és convenient deixar-ho tot a mitges

NIHIL TAM ABSURDUM DICI POTEST QUOD NON DICATUR A PHILOSOPHO

(Res no es pot dir de tan absurd que no sigui dit per un filòsof)

Expressió que es va utilitzar sobretot a l'edat mitjana per atacar la universitat .

HISTORIA TETIS TEMPORIM , LUX VERITATIS , VITA MEMORIAE MAGISTRA VITAE , NUNTIA VETUSTATIS (La història es testimoni dels temps, llum de la veritat , vida de la memòria , mestra de la vida , missatgera de l'an tigitat .

SILENT ENIM LEGES INTER ARMA

(Les lleis , doncs callen entre les armes)

SINE IRA ET ESTUDIO (Sense rancor i sense parcialitat)

Tàcit , Annals ,1,1.D'aquesta manera es proposa Tàcit de narrar la història.

SUAVITER IN MODO,FORTITER IN RE

(Amb suavitat en la forma amb energia en el fons)

Lema de la companyia de Jesús.

DEO VOLENTE (Si Déu vol)

DEO FAVENTE (Amb la protecció de Déu)

DEO IUVANTE (Amb l'ajuda de Déu)

NIVE CANDENTE, SCHOLA VACANTE

(Quan cau la neu , no hi ha classe)

Proverbi que s'utilitzava en l'edat mitjana en les zones fredes.

PACTA SUNT SERVANDA (Els pactes s'han de complir)

VENIA DOCENDI (Licència per ensenyar)

ADDENDA ET CORRIGENDA

(Cosos que s'han d'afegir i s'han de corregir)

AGENDA (Les coses que s'han de fer)

D'aquest gerundi llatí , s'en deriven dos usos;l'un , el del quadern en que s'anota el que has de fer cada dia , i l'altre , l'ordre del dia dels debats o de les sessions dels organismes internacionals.

MUTATIS MUTANDIS (Cambiant el que s'ha de canviar)

Es diu aquesta expressió llatina quan alguna cosa s'identifica fonamentalment amb alguna altra cosa , encara que alguns detalls secundaris no coincideixin.

MODUSS VIVENDI (Manera de viure)

Llatinisme que s'aplica a la manera de guanyar-se la vida.

DISCERE DOCENDO (Aprendre ensenyant)

NEMINI LICET IGNORARE IUS (A ningú no li es lícit ignorar la llei)

El desconeixement de la llei no eximeix del seu compliment.

DITAT, SANTIFICAT, SANAT QUOQUE SURGERE MANE

(Matinar enriqueix , santifica i fins i tot sana)

Qui matina fa farina.

ABSTINERE DEBET AEGER (El malalt ha de guardar abstinència)

Precepte mèdic de l'edat mitjana.

ALIQUID ESSE ET NON ESSE NON PROTEST SIMUL

(Una cosa no pot ser i no pot ser al mateix temps)

Principi filosòfic.

AD IMPOSIBILITA NEMO TENETUR

(Ningú no està obligat a l'impossible)

Principi jurídic.

EX ABUNDANTIA CORDIS OS LOQUITUR

(Del que abunda al cor , en parla la llengua)

EX ABUSU NON ARGUITUR IN USUM

(De l'abús no se n'argueix contra l'ús)

EXEQUATUR (Que es compleixi)

Llatinisme que implica el permís per realitzar alguna cosa.

QUAE EST DOMESTICA SEDE IUCUNDIOR?

(Quin altre lloc hi ha més grat que la pòpia casa?)

SEDE VACANTE (Mestre està vacant u càrrecepiscopal)

S'utilitza aquesta expressió llatina sobretot quan està vacant el papat.

ALIENA VITIA IN OCULIS HABEMUS , A TERGO NOSTRA SUNT

(Séneca , De ira ,2 ,28)

Els vicis aliens els tenim davant dels ulls , els nostres són a l'esquena.

NEMO ANTE MORTEM BEATUS

(Ningú no es felis abans de la mort.)

En aquesta vida , es imposible la felicitat completa. Com a máxim , podem aspirar a una vida serena , sense grans sobresalts ni patiments.

NEMO POTES PERSONAM DIU FERRE

(Séneca , De clementia , 1,1)

Ningú no pot dur anu màscara durant molt de temps.

QUI MULTUM HABET , PLUS CUPIT

(Séneca, Epistula, 119)

Qui en té molt en vol més.

OPORTET EDERE UT VIVAS, NON VIVERE UT EDAS

(Convé menjar per viure , no viure per menjar)

FACIO UT FACIAS (Hofaig perquè ho facis)

Expressió llatina que indica la impotència de l'exemple.

SIC ME VIVERE , SIC ME IUVAT PERIRE

(Marcial, Epigrames XII ,18. Així m'agrada viure , així morir)

HOMINEM PAGINA NOSTRA SAPIT

(Marcial , Epigrames, 10, 4. La meva obra té gust d'home)

Amb aquesta expressió , Marcial vol indicar que conta coses reals , no retòriques.

PANEM ET CIRCENSES (Juvenal, Sàtires, X, 81. Pa i circ)

Paraules que juvenal de forma menyspreadora als romans que només demanen aliment i espectacles gratuïts.

FACIT INDIGNATO VERSUM

(Juvenal , Sàtires, I ,79. La indignació fa compondre versos)

Juvenal expressa amb aquesta frase que la indignació es capaç d'inspirar versos.

SINE IRA ET STUDIO

(Tàcit , Annals , I,1.Sense rancor i sense parcialitat)

Expressió de Tàcit amb la qual expressa com preten narrar els fets històrics.

REM TENE ,VERBA SEQUENTUR

(Concep bé el tema , les paraules afluiran)

Refrany llatí que es va aplicar en l'ensenyament de l'oratória.

OMNIA TEMPUS REVELAT (El temps ho descobreix tot)

DONEC ERIS FELIX, MULTOS NUMERABIS AMICOS

(Ovidi, TristiaI, 9 . Mentre siguis feliç , tindràs molts amics)

Frase amb la qual s'indica la fragilitat de l'amistat.

LONGE FUGIT,QUISQUIS SUOS FUGUIT

(Fuig lluny qualsevol que fuig dels seus;Petroni , 43 ,6)

Qui abandona els seus també es trobarà abandonat

COEPIT FACERE ET DOCERE

(Vulgata 1,1. Va començar a obrar i ensenyar)

Expressió referida a Jesucrist.

HABEMUS PAPAM(Tenim sant pare)

Fórmula per anunciar l'elecció d'un nou sant pare de l'església catòlica.La frase completa es : Nuntio vobis gaudium magnum:habemus papam.

URBI ET ORBI (Per a la ciutat i pel món)

En la cultura romana , la ciutat per antonomàsia es Roma. En aquest sentit el sant pare dona la benedicció.

PONTIFEX MAXIMUS (Pontífex màxim)

En la Roma antiga, és la denominació del cap de tots els sacerdots. Per analogia, es dona també aquest títol de

Sant Pare.

DOMINUS DEDIT, DOMINUS ABSTULIT , SIT NOMEN DOMINI BENEDICTUM(Vulgata , Job 1, 20 . El senyor me la va pendre; sigui veneit en el nom del senyor)

Frase que s'usa per denotar resignació.

DOMINUS VOBISCUM (El senyor estigui amb vosaltres)

Fórmula de salutació del sacerdot en la santa missa.

HUMANA VITAE (De la vida humana)

HUMANUM FUIT ERRARE , DIABOLICUM PER ANIMOSITATEM IN ERRORE PERSEVERARE (Sant Agustí , Sermons , 164. Humà va ser equivocar-se , però és diabòlic perseverar amb energia en l'error)

HUMANITAS

(Estudi de les arts lliberals . Actitud davant dels problemes humans)

HOMO PROPONIT, SED DEUS DISPONIT

(L'home proposa, però Déu disposa)

HONORES MUTANT MORES , SED RARO IN MELIORES

(Els honors canvien els costums, però rarament els milloren)

Proverbi medieval.

IUSTITIA ET PAX (Justícia i pau)

Nom d'una comissió fantàstica per a les relacions socials i polítiques

LEGEM BREVEN ESSE OPORTET, QUO FACILIUS AB IMPERITIS TENEATUR (Sèneca , Epístoles , 94. Convé que la llei sigui breu , perquè sigui retiguda més fàcilment pels qui no són experts)

IGNORANTIA LEGIS NEMINEM EXCUSAT

(La ignorància de la llei no excusa ningú)

LEGES POSTERIORES PRIORES CONTRARIAS ABROGANT

(Les lleis posteriors abroguen les anteriors contràries)

Principi jurídic

LEGES PER DESUETUDINEM ABROGANTUR

(Les lleis s'abroguen per desus)

Principi jurídic.

CAVEANT CONSULES NE QUID DETRIMENTI REPUBLICA CAPIAT (Qué els consols vagin amb compte perquè la república no pateixi cap d'any)

Amb aquest senatus consultum , el senat romà , ens moments crítics i excepcionals , convidava els cónsols a nomenar un dictator.